

od počátku letošního roku se na přípravě českých čísel *Sociologického časopisu* podílí nová redakční rada. Při příležitosti obměny hlavního poradního grémia časopisu si dovoluji vyjádřit poděkování za vykonanou práci minulé redakční radě, která byla redakci neobyčejně platným partnerem při sestavování čísel vydaných během čtyřletého období 2002 až 2005. Dík patří členkám a členům redakční rady a spolu s nimi i několika desítkám anonymních recenzentů rovněž za to, že svými povětšinou velmi pečlivě formulovanými stanovisky pomohli rozhodnout recenzní řízení u více než 200 rukopisů, které *Sociologický časopis* obdržel k publikaci v českých číslech. S redakční radou v novém složení časopis hodlá i nadále usilovat o udržení vysoké vědecké úrovně, solidní citovanosti a především zajímavosti pro stále se rozšiřující okruh pravidelných i občasných čtenářů a předplatitelů.

První letošní číslo SČ přináší tematický blok příspěvků od týmu autorů ze Sociologického ústavu Akademie věd ČR, které se věnují analýzám kvantitativních dat z celoevropského výzkumného programu *European Social Survey* (ESS). Ze všech údajů, které editorka Klára Plecitá-Vlachová zařadila do úvodníku k tomuto bloku, zde lze zopakovat jen jeden jediný, ale mimořádně významný: program ESS byl jako vůbec první v oblasti společenských a humanitních věd v roce 2005 vyznamenán prestižní Descartesovou cenou, již uděluje Evropská komise vynikajícím evropským vědeckým projektům.

První stať bloku ESS, jejímiž autory jsou Klára Plecitá-Vlachová a Tomáš Lebeda, analyzuje proměňující se formy politické participace a jejich souvislost se spokojeností s demokracií v evropských zemích. Jedním z řady zajímavých zjištění tohoto textu je skutečnost, že celkový výskyt mimovolebních forem politické participace je v postkomunistických zemích a státech jižní Evropy stále výrazně nižší než v západní Evropě a zejména Skandinávii. Následující příspěvek Dany Hamplové je věnován otázce vlivu rodinného stavu na životní spokojenost populací evropských zemí. Analýza rozsáhlého souboru dat autorce umožňuje mimo jiné konstatovat, že rozdíly v míře rozvodovosti v různých evropských zemích nemají prokazatelný dopad na rozdíly, které mezi těmito zeměmi existují v celkovém (vždy více nebo méně pozitivním) vlivu manželství na životní spokojenost jejich obyvatel. Třetí empirická studie obsažená v bloku ESS se zaměřuje na problém imigrace, jehož aktuálnost Evropa pociťuje stále naléhavěji. Jana Chaloupková a Petra Šalamounová v textu zkoumají postoje obyvatel evropských zemí k imigrantům a jejich hodnocení dopadů, jež pro každou zemi imigrace má. K důležitým zjištěním tohoto článku patří, že omezení přistěhovalectví se těší vyšší podpoře v těch společnostech, kde jsou hodnoceny jeho dopady negativněji, což jsou méně vyspělé evropské země, kam směřují přistěhovanci z méně rozvinutých zdrojových států.

K bloku článků k ESS tematicky náleží příspěvek otevírající metodologickou rubriku, v němž jeho autorka Blanka Řeháková představuje metodu tzv. hodnotových portrétů, využívanou při zkoumání hodnotových orientací, která byla vyvinu-

ta izraelským sociálním psychologem Shalomem H. Schwartzem a je uplatňována mimo jiné v šetřeních ESS.

Metodologické rubrice předchází článek Marcela Tomáška, který přináší kvalitativní analýzu českou sociologií dosud jen velmi nedostatečně prozkoumaného fenoménu mladých lidí žijících bez stálého partnera, což je kategorie, pro niž se i v češtině nabízí jako nejprůběhavější anglické označení *singles*. Tomášek ukazuje, že *singles* představují vnitřně dosti rozrůzněnou skupinu, jejíž představitelé se liší způsoby aktualizace i definování svého stavu.

Druhý článek metodologické rubriky nabízí úvahu nad možnostmi zjišťování příslušnosti k politické levici nebo pravici v kvantitativních sociologických šetřeních. Autor příspěvku Jiří Vinopal zdůrazňuje, že nástroje užívané pro měření ideologické příslušnosti, sebezarázovací otázky a baterie, nevystihují koncept levo-pravé orientace jednoznačně, a musí proto být uplatňovány se značnou metodologickou opatrností. Poslední, sedmý příspěvek čísla 1/2006 je určen zejména čtenářům zajímajícím se o data z mezinárodních komparativních výzkumů realizovaných za účasti České republiky. Jindřich Krejčí podává fundovanou souhrnnou informaci o šetřeních s českou účastí doprovázenou vyčerpávajícím přehledem příslušných datových zdrojů. Čtenáři jistě ocení uváděné internetové odkazy, které jim umožňují téměř okamžitě získat další informace nebo mnohdy dokonce samotná data, jež mohou využít ve vlastních sekundárních analýzách.

Loňský rok 2005 byl rokem 40. výročí založení Sociologického ústavu Akademie věd ČR, který je vydavatelskou institucí *Sociologického časopisu*. Sekce Dokumenty věnovaná tomuto výročí přináší proslovy přednesené významnými hosty na slavnostním shromáždění, které se při této příležitosti konalo v prosinci 2005 v Praze. Součástí sekce je i text Pavla Machonina věnovaný zamyšlení nad společenským kontextem působení Sociologického ústavu v letech 1965–1970. Znalcům historie této instituce neunikne, že s jejím výročím souvisí i medailon loni tragicky zesnulé přední české romistky Mileny Hübschmannové, která se v letech 1968–1975 na Sociologickém ústavu věnovala výzkumu Romů a iniciovala zde vznik několika pozoruhodných publikací k této problematice.

Zprávou velmi radostnou pro pozorovatele panoramatu českých společenských věd nepochybně bylo, že v lednu 2006 se dožil neuvěřitelných 90 let přední český ekonom a sociolog Jaroslav Krejčí. Stále otevřené dílo této mimořádné osobnosti připomíná v rubrice Jubileum Pavel Machonin.

Recenzní rubrika obsahuje zejména recenze na nedávno vydané české publikace. Zvláštní pozornost je vyhrazena nejen svými rozměry výjimečné práci Jana Kellera o dějinách klasické sociologie, již se z různých úhlů pohledu a s různou obšírností věnují tři recenze. Neméně pestrá než recenzní rubrika je tentokrát sekce informací. Miloslav Petrusek podává zprávu velmi bystrého pozorovatele z konference, jež se pod patronací Masarykovy české sociologické společnosti a Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity konala v lednu 2006 v Brně a nesla v názvu věru nelehkou otázku *Čím žije česká sociologie?* Jedna přiměřeně malá část odpovědi se nachází na následujících stránkách.

Marek Skovajsa

Tematický blok

The European Social Survey (ESS)

Editor

Klára Vlachová

Sociologický ústav Akademie věd České republiky, Praha

2006